

Den helige Mikael's dag

Predikan 2023-10-01, distansgudstjänst

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Vi tackar dig, käre himmelske Fader, att du i din nåd sänder dina goda änglar till din ära och till vårt beskydd. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Barnen och änglarna*

Epistel: Upp. 12:7-12. Evangelium: Matt. 18:1-10, *Storhet och ringhet*

Predikotext (3 årg. Matt. 21:14-17): *Barnen i templet*

När Jesus var på tempelplatsen kom blinda och lama fram till honom, och han botade dem. 15 När överstepräster och de skriftlärda såg de under som han gjorde och barnen som ropade i templet: "Hosianna, Davids son!", blev de mycket upprörda 16 och frågade honom: "Hör du vad de säger?" Jesus svarade dem: "Ja, har ni aldrig läst: Ur barns och spädbarns mun låter du en lovsång stiga upp till dig"? 17 Sedan lämnade han dem och gick ut ur staden till Betania, där han övernattade.

Vi firar idag "Den helige Mikael's dag", Mikaelidagen. Det är den dag under kyrkoåret då vi särskilt undervisar om änglarna. Luther betonar vikten av att man då tar upp både de goda och de onda änglarna. Predikan har följande delar:

1. Änglarna är skapade av Gud.
2. Änglarna är oss alltid nära.
3. Barnens änglar ser alltid Guds ansikte.

1. Änglarna är skapade av Gud.

I skapelseberättelsen i 1 Mosebok 1-3 finns både de goda och de onda änglarna med. Djävulen är i ormens gestalt den som lockar först Eva och sedan Adam till synd och avfall från Gud. Han gör det med orden: "Skulle Gud ha sagt..." Han är en Guds fiende som genast ifrågasätter Guds ord och befallning. Så kom synden och döden över alla människor. Men Gud förkunnar också straffet över djävulen och hela hans anhang med orden: "Eftersom du har gjort detta, skall du vara förbannad... Jag skall sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han skall krossa ditt huvud och du skall hugga honom i hälen." (1 Mos. 3:14f). Kvinnans avkomma eller avkomling är en man, en människa. Det står ordagrant kvinnans säd och Gud talar om *honom*, inte om *henne*.

Detta syftar på Kristus, som genom sin död skulle besegra djävulen och på nytt öppna vägen till himlen. Den vägen hade blivit stängd genom syndafallet, och Gud drev därför ut Adam och Eva ur lustgården och satte sina änglar (keruberna) att bevaka livets träd. Det står: "Han drev ut människan, och öster om Edens lustgård satte han keruberna och det flammande svärdets lågor för att bevaka vägen till livets träd" (1 Mos. 3:24). Så möter vi i Bibelns första kapitel först den gode skaparen, som skapar allting gott av

intet. Vi förstår då att också änglarna måste ha skapats av Gud. Så kom den onde Satan och förstörde Guds skapelse. Han kom i gestalt av en orm, men han är ingen vanlig orm, utan en ond ande, som Jesus kallar Beelsebul, Satan och Djävul. Om honom och hela hans anhang säger aposteln Johannes: *"Hela världen är i den ondes våld"* (1 Joh. 5:19). Och aposteln Petrus skriver: *"Er motståndare djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter vem han skall sluka"* (1 Petr. 5:8).

Att änglar är *andar* framgår på många ställen i Bibeln. De goda änglarna kallas för "tjänsteandar" som skall hjälpa och skydda de kristna. Ordet ängel betyder budbärare och kan också användas om människor, t.ex. de sju församlingarnas präster i Uppenbarelseboken. Ordet *ev-angel-ium* hänger också samman med ordet ängel. Det är det glada budskapet om Kristus till hela världen (ev = gott, angel-ium = budskap).

I Hebreerbrevet beskrivs änglarna med orden: *"Är inte änglarna andar i helig tjänst, utsända för att tjäna dem som skall ärva frälsningen?"* (Hebr. 1:14)

Även djävulen och hans änglar beskrivs som onda *andar*. De ser som sin uppgift att så mycket som möjligt skada människorna, både till kropp och själ. De är Guds svurna fiender och de söker med alla medel att hålla kvar oomvända människor i sitt rike och att om möjligt också få kristna att avfalla och lämna sin tro. Dessutom har de sin glädje i att åstadkomma ovänskap, hat, avundsjuka, olyckor, krig och elände. Luther betonar att det är mycket viktigt att vi på allvar förstår att de onda änglarna verkligen finns, och att de är oss mycket nära hela tiden. Om inte Gud ständigt hjälpte oss genom sina goda änglar skulle vi aldrig kunna hålla stånd mot Satan, lika lite som en ensam, svag människa aldrig kan klara sig mot ett rytande, hungrigt lejon.

2. Änglarna är oss alltid nära.

De goda änglarnas första uppgift är att lova och prisa Gud. Så mötte herdarna vid Betlehem först en ensam ängel som sade: *"Var inte förskräckta! Se, jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket. Ty i dag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad, och han är Messias, Herren. Och detta är tecknet: Ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba"* (Luk. 2:10ff). Strax efter detta kom en stor skara änglar som sjöng: *"Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människor hans välbehag"* (v. 14). Det är också denna änglasång, Gloria, till Guds ära som alltid sjungs i vår högmässa. Vi kan vara vissa om att då också änglar är närvarande osynligt och ohörbart, men prisande Gud tillsammans med oss. Vi ska då lägga märke till att endast de som tror och förtröstar på Kristus som sin Frälsare har del av änglarnas gemenskap. Tillsammans med dem prisar vi Gud därför att han har sänt Kristus till oss och till hela världen som vår ende Frälsare, Försonare och Medlare.

Liksom Gud också gör gott mot alla människor gör också hans budbärare, de goda änglarna det. De hindrar ständigt många olyckor och förskräckliga händelser, som annars skulle ha hänt om djävulen lyckats få sin vilja fram. Så länge människor är oomvända har de dock inte någon sann gemenskap med Gud eftersom de är kvar under Guds vrede, kvar i djävulens rike (Joh. 3:36).

Änglarnas andra uppgift är att särskilt tjäna Guds barn. De är som vi nyss hörde *"utsända för att tjäna dem som skall ärva frälsningen"* (Hebr. 1:14). De gör detta genom att ständigt mana de kristna att hålla fast vid ordet, att bedja och flitigt besöka gudstjänsterna och där ta del av både ord och sakrament. Framför allt försvarar de

den bibliska läran om rättfärdiggörelsen genom tron allena. Djävulen och hans onda änglar försöker hela tiden få oss att istället förtrösta på våra egna gärningar och han motarbetar läran om rättfärdiggörelsen så mycket han förmår. Så blir tyvärr också tillståndet i de flesta kyrkor. Man betonar där att människan själv måste avgöra sig för Gud och att det är genom kärleken och goda gärningar man kommer till himmelen. Denna förkunnelse lyckas djävulen mycket väl med, ty i varje människas hjärta finns lagen som säger att gärningarna är det viktigaste om vi vill komma till Gud. Men änglarna sänds ut av Gud för att försvara läran om rättfärdiggörelsen genom tron. De gör allt vad de kan för att stödja de präster och kyrkor som rent och klart förkunnar denna Bibelns huvudlära.

3. Barnens änglar ser alltid Guds ansikte.

I vår evangeliebok möter vi flera texter som handlar om barnen. Man har ibland sagt att detta är resultatet av att man hellre vill höra om barnen och deras glädje än om de allvarliga orden om syndafallet, änglar och demoner, som de flesta idag avvisar som sagor eller fantasy-berättelser. Men i verkligheten passar dessa texter mycket väl ihop med läran om änglarna. Redan på Luthers tid fanns samma tendens att komma bort från Bibelns realistiska tal om änglarna. Istället för att betona de goda änglarnas roll som tjänsteandar började man att tillbe dem. Så uppkom en mängd spekulationer om olika änglar, deras namn och påhittade händelser kring dem. Det var som med helgonlegenderna. Men Bibeln är mycket återhållsam. Änglarna får aldrig spela huvudrollen. De är med som Guds tjänare när hela uppmärksamheten riktas mot Guds själv, Kristus och hans heliga evangelium.

Så visade sig änglarna vid avgörande händelser i Jesu liv för att peka på honom, men inte på sig själva. De kom till Maria och gav henne budskapet om jungfrufödseln. De ledde herdarna till krubban så att de skulle få tillbedja Guds son där. De styrkte Jesus när han frestades av djävulen och när han vändades i Getsemane inför korsfästelsen. Sedan kom de till kvinnorna vid graven och förkunnade att Jesus var uppstånden. De var med när han for upp till himmelen och förkunnade Jesu återkomst för apostlarna. De skall också vara med i sin stora, stora skara vid detta tillfälle, då Jesus kommer tillbaka till den stora domen. De goda änglarna skall då välkomna alla kristna de kämpat för så troget, medan alla de onda änglarna skall få sitt straff tillsammans med dem som tillhör deras rike.

I vår evangelietext sammanförs änglarna och barnen. Jesus visar att all mänsklig storhet är värdelös när det gäller inträdet i Guds rike. På frågan *”vem är den störste i himmelriket?”* kallar han fram ett barn och säger: *”Om ni inte omvänder er och blir som barn, kommer ni inte in i himmelriket”* (Matt. 18:1, 3). Den förebild Jesus här ställer fram är inte det påstådda oskyldiga, syndfria barnet, utan det barn som ingenting är i sig självt, men som genom dopet och tron vilar i Guds barmhärtighet. Aposteln säger: *”Det som i världen var ringa och föraktat, det utvalde Gud -- ja, det som ingenting var -- för att han skulle göra det till intet, som någonting var”* (1 Kor. 1:28, äldre övers.). När Jesus säger: *”låt barnen komma till mig och hindra dem inte”* så är det inte bara det fysiska kommandet, att han säkert också tog några barn i sin famn, det är fråga om. Nej hela Jesu undervisning går ut på att människan måste *födats på nytt genom vatten och ande* (Joh. 3:5). Den förlåtelse han förvärvat genom sitt lidande och sin död och som han i uppståndelsen

proklamerat för hela världen får människan ta emot i det till det yttre så oansenliga vattendopet. Kring dopfunten står då änglarna och förundrar sig och gläder sig över att en syndare på nytt blir omvänd. De ser hur de onda änglarna viker bort och hör hur detta proklamerats i vårt gamla, goda lutherska dopritual, där barnet i dopet avsvärjar sig djävulen och bekänner sig till Kristus. Men, säger barndopets motståndare, detta är ju inget annat än hednisk magi. Ett litet barn kan väl varken tro, bekänna Kristus eller avsäga sig djävulen. Så säger vårt förnuft. Men Skriften betygar klart att dopet helt och hållet är Guds verk med oss. Där skänker han tron, där lämnar den döpte djävulens rike och där sker rättfärdiggörelsen genom tron. Sedan följer också bekännelsen till den Treenige Guden långt innan detta är medvetet för det lilla barnets tanke och förnuft. Fadrdarna uttalar visserligen orden i barnets ställe, men det är barnet själv som tror detta i sitt hjärta! Aposteln Paulus skriver så underbart vackert om dopets sanna innebörd i brevet till Titus:

Men när Gud, vår Frälsare, uppenbarade sin godhet och kärlek till oss människor frälste han oss, inte för rättfärdiga gärningar som vi hade gjort utan på grund av sin barmhärtighet. Han frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande, som han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare, för att vi ska stå rättfärdiga genom hans nåd och bli arvingar med hopp om evigt liv. Detta är ett ord att lita på, och jag vill att du med kraft inskärper det, så att de som tror på Gud är noga med att göra goda gärningar. Sådant är gott och nyttigt för människorna (Tit. 3:4-8).

Hela vårt kristna liv efter dopet är ett ständigt återvändande till dopets nåd. Det är inte den vuxna människans förnuft och vilja som här framhålls, utan det hjälplösa, lilla barnet som inte gör någonting annat än tar emot Guds nåd och förlåtelse. Så tänds också barnens lovsång som predikotexten framhåller. De ropade i templet: "*Hosianna, Davids son!*", ja de prisade sin Frälsare med denna lovsång. Överstepräster och de skriftlärdade blev då mycket upprörda och frågade honom: "*Hör du vad de säger?*" Jesus svarade dem: "*Ja, har ni aldrig läst: Ur barns och spädbarns mun låter du en lovsång stiga upp till dig?*" (Matt. 21:15-16). Så får psaltarens ord sin uppfyllelse genom de små barnens lovsång. Och detta upprepas i varje barndop, liksom i varje kristet dop. Det är här ingen skillnad. Det finns bara *ett enda dop* (Ef. 4:5). Genom detta enda dop kommer frälsningen till var och en som tror.

När det döpta barnet sedan växer upp gör Satan allt han kan för att återfå den döpte i sitt onda rike. Han försöker få alla att tro att det är först som tonåring eller vuxen en ung människa skall fatta beslut om sin tro och livsåskådning. Kristna föräldrars bibliska barnundervisning kallar han för indoktrinering. Samtidigt gör den onde ängeln han allt han kan för att främmande ideologier och tankegångar, ja hedniska, icke-kristna läror och omoral skall föras fram på bred front i den obligatoriska skolundervisningen.

Mot allt detta sätter nu Jesus sina allvarliga varningsord i evangeliet:

"Men den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom vore det bättre att en kvarnsten hängdes om hans hals och han sänktes i havets djup" (Matt. 18:6).

Detta ord gäller först de världsliga myndigheterna och deras representanter, lagstiftare, politiker och tjänstemän och skolor, när de med lagar och förordningar hindrar kristna föräldrar och deras barn att i enlighet med de mänskliga rättigheterna, som är en del av den naturliga lagen, få rätt att också upprätta

konfessionellt kristna skolor, där *all* undervisning i *alla* ämnen självklart skall ske utifrån Guds ord. I detta stycke gäller för alla kristna att man måste lyda Gud mer än människor. Gud har befallt alla kristna föräldrar att de skall uppfostra sina barn till tro och gudsfruktan. Så skall de kristna barnen få växa upp med morgonbön, bordsbön och aftonbön, psalmer och lovsång och med bibliska berättelser och katekesens enkla, bibliska lära. Jesus säger: *”Låt barnen komma till mig och hindra dem inte”* (Mark. 10:14).

Vidare gäller Jesu allvarliga ord själva den kristna förkunnelsen. Om falska läror tillåts inom kyrkor och samfund är det den allra värsta formen av förförelse av barnen. De får då inte längre lära sig skillnaden mellan sanning och lögn, mellan Guds rike och djävulens rike. Vi måste förstå att en obiblisk undervisning oftast sker under fromhetens täckmantel. De onda änglarna framträder då som om de vore ljusets änglar, säger aposteln (2 Kor. 11:14) Det som då låter så vackert och fint mitt inne i kyrkan, i Guds hus, visar sig i verkligheten inför Gud vara en främmande, ond andes verk. Men barnen står under änglarnas särskilda beskydd. Jesus säger att barnens änglar i himmelen alltid ser Faderns ansikte. Änglarna skyddar barnen och ser samtidigt Guds ansikte. Luther skriver: *”Detta är ju ett skönt, älskligt språk, som man väl borde prägla in hos barnen, att de skall lära känna de kära änglarna och flitigt tacka Gud för deras beskydd.”* (Kyrkopostillan 1987, II, 482:17).

Om detta bör inte bara barnen utan vi alla bedja.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.